

Однак розуміння ролі науки і техніки в економічному розвитку вимагає виходу за межі конкретних наукових галузей і послуг. Це зумовлює необхідність визнання соціальної сфери життєво важливим аспектом відтворення людського капіталу в економічній системі. Соціальна сфера охоплює такі галузі, як освіта, наука, охорона здоров'я, культура, туризм та інші. Ці галузі відіграють вирішальну роль у підтримці та збільшенні людського капіталу, однак їхній внесок у національну економічну систему часто недооцінюється, оскільки традиційна статистика класифікує їх як невикористані.

Численні економічні моделі, орієнтовані на ендогенний науково-технічний прогрес, зокрема моделі Т. Шульца, В. Б. Занга та інших дослідників, намагаються оцінити значення людського капіталу та його роль у відтворювальних процесах в економіці. Інтегруючи міркування людського капіталу в економічні моделі, дослідники прагнуть краще зрозуміти динаміку економічного зростання та взаємодію між науковим прогресом, технологічним прогресом і внеском соціальної сфери в сталий розвиток.

На початку 1970-х років виникла концепція «нульового економічного зростання», розроблена групою дослідників Массачусетського технологічного інституту США під керівництвом професора Д. Медоуза. Основна ідея цієї концепції полягає в підтримці стану нульового зростання через посилення протиріч між зростанням населення планети та розвитком факторів виробництва в результаті глобалізації світової економіки. Нездатність розв'язати ці протиріччя може призвести до неминучого скорочення населення та промислового виробництва через такі проблеми, як голод, екологічні катастрофи та виснаження ресурсів.

Сучасна економічна наука представляє різні моделі економічного зростання, враховуючи роль науково-технічного прогресу. Більшість цих моделей базується на виробничій функції Тінберга та її модифікаціях. Їх можна класифікувати на два класи: моделі з екзогенним НТП, де розвиток економіки приписується НТП, але немає механізму зворотного зв'язку між економічним розвитком і НТП; і моделі з ендогенним науково-технічним прогресом, де темпи та пропорції економічного розвитку виступають рушійними силами науково-технічного прогресу.

Буткевич О. В.,

кандидат економічних наук, доцент кафедри менеджменту та підприємництва
Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка,
м. Кропивницький, Україна

ВІДМІННІ РИСИ АУДИТУ ВІД ІНШИХ ФОРМ ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ У КОНТЕКСТІ ЗАКОНОДАВЧО-НОРМАТИВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ

Ефективне здійснення регулюючої функції держави в економічній сфері передбачає запобігання, виявлення та припинення фінансових правопорушень. Наявність добре налагодженої та дієвої системи державного фінансового контролю є необхідною умовою раціонального та ефективного господарювання підприємств усіх форм власності з метою нарощення конкурентоспроможності економіки України і поступового зміцнення економічної стійкості для забезпечення економічної безпеки держави.

У нормативному документі [3] наголошено, що основними загрозами у сфері фінансової безпеки є:

- низький рівень бюджетної дисципліни;
- значний обсяг дефіциту державного бюджету;
- недостатній рівень фінансової інклюзії;
- невирішені питання щодо активів та фінансових зобов'язань на тимчасово окупованих територіях України;
- високий рівень тінізації економіки;

- втрата доходів бюджету внаслідок поширених явищ «сірого» імпорту та контрабанди;
- непослідовність правового регулювання відносин у податковій сфері;
- недостатній розвиток довгострокового кредитування;
- значна частка непрацюючих кредитів у кредитному портфелі банків;
- функціонування системи пенсійного забезпечення в умовах високого демографічного навантаження;
- низький рівень ліквідності фондового ринку, захисту прав інвесторів;
- поширення явища легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом.

З огляду на ці загрози, зростає роль аудиту та інших форм фінансового контролю за фінансово-господарською діяльністю всіх суб'єктів господарювання.

На сьогоднішній день постійно з'являються нові законодавчо-нормативні акти та доповнюються раніше прийняті, посилюються правила та вимоги до ведення підприємницької діяльності суб'єктами господарювання. Це вимагає від управлінців підприємств та організацій завжди бути в курсі останніх змін законодавства для уникнення можливих санкцій та штрафів із боку зовнішніх контролюючих служб.

Актуальність цієї теми дослідження зумовлена також потребою якісної перевірки фінансово-господарської діяльності підприємства за допомогою аудиту або ревізії як із зовнішньої сторони (фіскальних органів, перевірок за рішенням суду, прокуратури тощо), так і з внутрішньої сторони з метою виявлення неправильного ведення бухгалтерського обліку та пошуку резервів покращення фінансового стану. Крім цього, керівництву підприємств важливо своєчасно отримувати достовірну, інформативну та своєчасну фінансову інформацію з метою виявлення обґрунтованості та ефективності прийнятих управлінських рішень, щоб отримувати прибутки та розвивати свій бізнес.

Аудиторська перевірка необхідна власникам підприємств, інвесторам, кредиторам, а також державним органам, судам, прокурорам і слідчим для підтвердження достовірності фінансової звітності. Аудиторський контроль не заміняє державний фінансовий контроль, оскільки його метою є висловлення думки про достовірність проведених господарських операцій та відповідність ведення бухгалтерського обліку чинному законодавству, а існує поряд з ним.

Відповідно до чинного законодавства [1] розрізняють обов'язковий та ініціативний аудит. Ініціативний аудит на підприємстві проводиться з метою виявлення та усунення порушень, щоб уникнути притягнення до відповідальності та водночас завдяки рекомендаціям аудитора покращити фінансові результати діяльності. Обов'язковий аудит на підприємстві проводиться з метою підтвердження достовірності фінансової звітності, адже вони зобов'язані оприлюднити фінансову звітність разом з аудиторським звітом на своїй веб-сторінці. Судово-економічні експертизи призначаються для вирішення відповідних питань щодо розслідування економічної злочинності у господарських, цивільних або кримінальних справах за допомогою експертів-економістів. Ревізія проводиться з метою виявлення фінансових порушень та зловживань на державних підприємствах, а також підприємствах, які одержують бюджетні кошти та притягнення до відповідальності осіб, які вчинили ці порушення та зловживання.

Завдяки системі фінансового контролю стає можливим перехід на новий рівень управління підприємством через інтеграцію, координацію та орієнтацію діяльності виробничих підрозділів підприємства на досягнення поставлених оперативних і стратегічних цілей розвитку в конкурентних умовах, що забезпечують його стабільний фінансовий стан.

Провівши порівняльний аналіз різних аспектів проведення аудиту, судово-економічної експертизи, ревізії та державного фінансового аудиту можна зробити такі висновки [1]:

- всі види контролю спрямовані на виявлення помилок та порушення суб'єктом господарювання чинних норм законодавства;
- всі види контролю є оплачуваними процедурами. Головна відмінність полягає в тому, хто оплачує процедуру, але у всіх випадках і аудит, і судово-економічна експертиза, і ревізія, і державний фінансовий аудит потребують витрат;
- проведення аудиту, судово-економічної експертизи, ревізії та державного фінансового аудиту здійснюється відповідно до встановленого плану та включає спеціальні методи;
- обов'язковим елементом перевірки незалежними аудиторами, експертами, ревізорами та державними аудиторами є фінансова документація суб'єкта господарювання;
- особи, які мають право проводити аудит та інші види фінансового контролю повинні мати спеціальні дозволи, відповідну освіту та практичний досвід;
- судово-економічна експертиза, ревізія та державний фінансовий аудит проводяться з певною частотою, але з різною тривалістю.

Таким чином, проведене дослідження дозволило ширше розглянути характеристики та особливості аудиту та інших видів фінансового контролю, було виявлено їх особливості та проведено порівняльну характеристику, що дало змогу зробити висновок про те, що вони відрізняються суб'єктами здійснення та об'єктами, організаційно-управлінським забезпеченням, підставами проведення та документальним оформленням результатів їх проведення, правовим регулюванням, порядком фінансування та тривалістю проведення.

Література:

1. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність: Закон України від 21.12.2017 р. № 2258-VIII. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19#Text> (дата звернення 08.12.2023).
2. Порядок проведення Державною аудиторською службою, її міжрегіональними територіальними органами державного фінансового аудиту діяльності суб'єктів господарювання: Постанова Кабінету Міністрів України від 27.03.2019 р. № 252. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/252-2019%D0%BF#Text> (дата звернення 08.12.2023).
3. Стратегія економічної безпеки України на період до 2025 року: Указом Президента України від 11.08.2021 р. № 347/2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/347/2021#n2> (дата звернення 08.12.2023).

Вакулін В.В.

Здобувач, ФС-22М

Центральноукраїнський національний технічний університет
м. Кропивницький, Україна

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ІНВЕСТИВАННЯ В УКРАЇНІ

Черед дії військової агресії в Україні припинила роботу більш як третина промислових підприємств. Проведені дослідження показали, що «з початку війни до вересня 2022 р. було пошкоджено та зруйновано 412 промислових підприємств, з урахуванням великих та середніх об'єктів у східних та південних областях України. За підсумками 2022 р., загальна сума прямих збитків підприємств оцінюється у 13 млрд дол. США» [3].

Зрозуміло, що відбудова знищених виробничих потужностей підприємств потребує значних обсягів інвестицій. За даними спільної оцінки, оприлюдненої 23 березня 2023 р. урядом України, Групою Світового банку, Європейською Комісією та ООН, потреби України на відновлення і відбудову зросли до 411 млрд дол. США. Очікується, що витрати на реконструкцію та відновлення розтягнуться на десять років і відбуватимуться за рахунок як державних, так і приватних коштів [3].